KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA

● OBČNI ZBOR PAPIRNIŠKEGA PIHALNEGA ORKESTRA VEVČE

DELO — USPEHI — NAČRTI

Občni zbor PPO Vevče je bil kot nekakšna uvertura v bogat program koncertov, planiranih v letu 1983. Upravni odbor in člani orkestra so kritično ocenili delo v letu 1982 in opozorili na nekatere pomanjkljivosti z namenom, da jih v letu 1983 odpravijo.

V celoti lahko trdimo, da je bilo preteklo leto več kot uspešno, in to tako organizacijsko kakor strokovno. Orkester je lani štel 73 članov. Poprečna njih starost ne presega 21 let. Lani je imel 82 vaj in 64 nastopov. Med najvažnejšimi naj navedemo redni letni koncert, več pomembnih koncertov, gostovanj v Leverkusnu, kjer je orkester žel priznanja na številnih koncertih idr.

Uresničevanje programa je rezultat resnosti dela in dobre organiziranosti, ustrezne programske politike, pravilnega kadrovanja in vrednotenja nastopov.

Člani orkestra so se z vso vestnostjo vključili v realizacijo načrta, tako da je domala sleherni od njih zaslužen za uspehe. Posebno velja poudariti vlogo članov upravnega odbora na čelu s predsednikom Jožetom Medenom, ki je z vso resnostjo in preudarnostjo organizacijsko vodil orkester. Orkester je poleg kvalitete dosegel tudi razveseljivo mnogostranost svojega delovanja, kar se kaže v sposobnosti obvladovanja več stilnih usmeritev in zvrsti glasbe, tako domače kot zabavne in resne. Največ zaslug za dosego teh kvalitet pa ima pri tem dirigent Jože Hriberšek, ki uspešno strokovno vodi orkester že osem let.

Poudarek na pravilnem vrednotenju nastopov bo še naprej vodilo pri delu orkestra. Z enako resnostjo se je treba udeleževati in igrati na vseh nastopih — od koncertov do pogrebov. Žal lani ni bilo vedno tako zaradi obveznosti članov na delovnem mestu ali v šoli. Selekcija nastopov, pa ne dosega svojega namena, kajti ocenjevanje pomena nastopov po naprej določenih merilih vodi k enostranosti.

Dobra organiziranost orkestra se kaže tudi v tem, da je bila na pobudo mladih ustanovljena mladinska organizacija. To je edina pravilna pot, da mladi sodelujejo pri sprejemanju važnih odločitev, ki imajo neposredni vpliv na nadaljnji razvoj orkestra. Povezanost in organiziranost orkestra se odraža tudi navzven, saj dobro sodeluje z glasbeno šolo Moste-Polje, ki orkestru nudi vso podporo pri šolanju godbenikov in njihovemu usmerjanju ter tako zagotavlja stalen dotok mladih.

Takšnega sožitja med orkestrom in glasbeno šolo je najbrž v vsem slovenskem prostoru le nekaj primerov.

Seveda je bila za realizacijo programa poleg prizadevnosti godbenikov, potrebna tudi finančna pomoč, ki sta jo orkestru nudila ZKO in Papirnica Vevče. Veliko razumevanja je orkester našel prav pri delavcih in vodstvu tovarne ter njih družbenopolitičnih organizacij, ki se vsi zavedajo, da tak orkester pomeni del kulturnega bogastva kraja, v širšem prostoru pa orkester predstavlja Papirnico Vevče in občino. Velikost in kvaliteta orkestra pa sta posredna kazalca moči in ugleda tovarne in kraja.

Tudi delovni načrt za leto 1983 je postavljen smelo, kljub temu, da se godbeniki zavedajo pohoda stabilizacije tudi v kulturi. Ta pojem za godbenike ni nov, le beseda je bila drugačna. Stabilizacijski ukrepi ne bi smeli okrniti razvoja orkestra, ki stalno skrbi za razvoj v kvaliteti in številčnosti. Žal pa je zaradi povečanja števila godbenikov nastalo vprašanje vedbenega prostora. Kam s takim številom godbenikov? Vaje so v tako majhnem prostoru že domala onemogočene. Zadrževanje (vadba) v premajhnem prostoru je že zdravju škodljiva in obstaja nevarnost za poškodbe sluha.

Pred novim upravnim odborom se s tem v zvezi postavlja eno osnovnih vprašanj: pridobiti ustrezne prostore ali pa zmanjšati število članov orkestra, oziroma onemogočiti mladim, da se še naprej vključujejo v orkester. To pa bi bila verjetno neodpustljiva družbena škoda. Negativnosti takšne odločitve bi se pri razvoju orkestra še dolgo odražale. Upajmo, da bo to vprašanje ustrezno rešeno in da bo orkester še uspešneje opravljala svoje poslanstvo z željo, da v kratkem doseže olimp amaterskih pihalnih orkestrov našega planeta.

CIRIL ŽIVIC

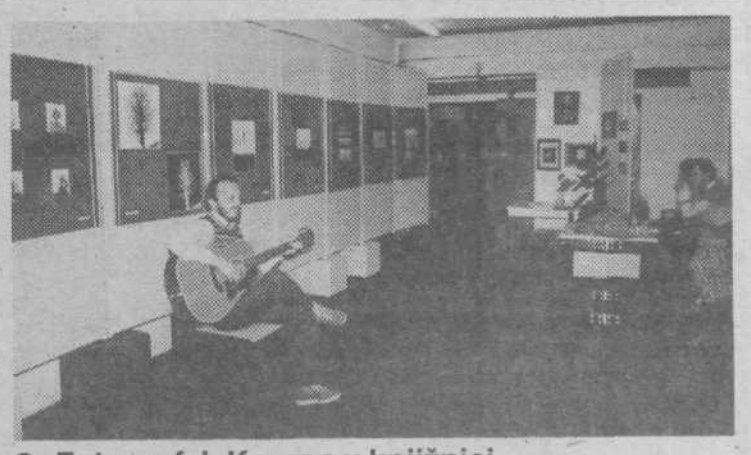

● Fotograf J. Korenc v knjižnici

V knjižnici Jožeta Mazovca je bila 4. februarja odprta razstava fotografij Jurija Korenca. Mladi umetnik nam je predstavil utesnjenost človeka v betonski uniformiranosti, zadušljivost pod tovarniškimi dimniki in njuno nasprotje — beg v naravo. Razstavil je tudi nekaj posnetkov in barvnih fotografij. Za uvodno razpoloženje sta poskrbela kantavtorja Franci Anderlon (na sliki) s pesmima Gospod NN in Mlada gospodična ter Dušan Uršič z Dvakopravnostjo, Organomanijo in Hojla brigadami. Razstava je odprta do konca meseca.

Besedilo in slika LP

● Posvet osnovnošolskih zborovodij

V sredo, 16. februarja je bil v prostorih KD Španski borci posvet zborovodij šolskih pevskih zborov, na katerem so prisotni poročali o trenutnem stanju zborovskega petja po naših osnovnih šolah ter se dogovorili o programu in okvirnem datumu XVII. srečanja otroških in mladinskih pevskih zborov moščanskih osnovnih šol, ki naj bi izvenele v obeležitvi vseh letošnjih pomembnejših revolucionarnih, zgodovinskih in kulturnih obletnic. Ena glavnih ugotovitev s posveta je bila, da je poleg množičnosti na tem področju v bodoče potrebno zagotoviti tudi čim kvalitetnejšo rast šolskih pevskih zborov, in sicer predvsem s strokovnim izpopolnjevanjem zborovodij na seminarjih, tečajih in posvetih, ki jih organizirajo občinske, mestna in republiška zveza, obenem pa nuditi zborovodjem čimbolj normalne možnosti za njihovo delo s pevskimi zbori.

M. Š.

Kulturni dom ŠPANSKI BORCI

● Prireditve v KD Španski borci

Jelovškov likovni salon

— od 5. marca je odprta razstava akademskega slikarja iz Skopja Georgija Krstevskega. Odprta je vsak dan od 16. do 19. ure in ob sobotah od 10. do 12. ure.

— v ponedeljek 7. marca ob 18. uri bo odprta razstava akademske kiparke Sonje Tavčar-Skaberne. Odprta bo do 31. marca v dneh in urah, kot je navedeno pri prejšnji

Velika dvorana (360 sedežev in oder)

— v četrtek, 3. marca ob 19.30 Tone Fornezzi — Tof. Občinski svetnik Josef Švejk. Izvaja Janez Hočevar-Rifle

— v sredo, 9. marca ob 18. uri šesta revija mladih glasbenikov v organizaciji družtva glasbenih pedagogov Ljubljane, Zasavja in Notranjske. Vstop prost

— v petek, 18. marca ob 19.30 večer narodnih in umetnih pesmi v izvedbi Ljubljanskega okteta

Uprava si pridržuje možnost spremembe programa.

Uprava doma

VESTI IZ KULTURE

● Razstava in koncert

Ta mesec gostujejo v likovno-razstavnem prostoru doma za starejše občane v Šiški trije mladi likovniki KUD V. Pregarc-Milka Turk, Danilo Jakovčič in Matjaž Rolih. Oskrbovancem doma in krajanom KS Dravlje se predstavljajo s 15 deli v različnih slikarskih tehnikah.

Milka Turk razstavlja štiri precej realistično zasnovane podobe pokrajine. Danilo Jakovčič se že nekaj časa ukvarja s sestavljanjem barvnih ploskev v tehniki lepljenke. Stare kajže in etnološka gospodarska poslopja so še kar naprej predmet likovnih gledanj in opazovanj Matjaža Rolika. Za razstavo je izbral petero del v akvarelni in tempera tehniki.

Ob odprtju razstave je z recitalom na klasični kitari sodelovala Milka Turk. Izvajala je dela Paganinija, Tarrege, Carcassija in drugih avtorjev glasbe, pisane za klasično kitaro.

M. R.

● Viljem Jakopin razstavlja v HP Kolinska

V počastitev kulturnega praznika so v HP Kolinska odprli slikarsko razstavo Viljema Jakopina Slikar se je rodil leta 1939 v Tržiču. Osnovno likovno izobrazbo je dobil na šoli za oblikovanje v Ljubljani. Kasneje je delal v aranžerski, preparatorski, grafični in likovni delovni terapevtski stroki. Sedaj je samostojni umetnik.

Delavcem HP Kolinska se je predstavil z akvareli in linorezi. Vsa dela prevevajo hladni toni, iz katerih občutimo čustveno prizadetost avtorja. To zamrto in monotono ozračje slikarjevnih razpoloženj razbija na razstavi nekaj slikovnih akvarelov iz Primorja.

Besedilo ZKD, slika Darja Juvan

● Likovna razstava na GR

Pred kratkim smo s v prizidku hale B na gospodarskem razstavišču v Ljubljani lahko ogledali likovna dela, ki so nastala na I. slikarskem EX TEMPORU v Dolu pri Ljubljani. Kolonijo je v sodelovanju z ZKO občine Bežigrad organiziralo turistično društvo te občine. Na tem enodnevnem delovnem srečanju je 40 slikarjev slikalo razpadajočo podobo tamkajšnje graščine. Za razstavo so bila izbrana tudi dela likovnikov KUD Vide Pregarc Željka Karakaša, Marjana Kolenca in Matjaža Roliha.

Razstava je bila dobro obiskana in takih prireditev si na gospodarskem razstavišču še želimo.

M. R.

ZDRAVSTVO ● ZDRAVSTVO ● ZDRAVSTVO ● ZDRAVSTVO ● ZDRAVSTVO

PARTICIPACIJA V ZDRAVSTVU

Participacija oziroma doplačilo uporabnikov zdravstvenega varstva k ceni zdravstvenih storitev je bila v Sloveniji uveljavljena leta 1978, ko so občinske zdravstvene skupnosti sprejele samoupravne sporazume o pravicah in obveznostih iz zdravstvenega varstva.

Ugodna gibanja obiskov pri zdravnikih in hitro razvijanje zdravstva so narekovali oprostitev doplačila k ceni zdravstvenih storitev zagotovljenega programa zdravetvenega varstva več kot 60 % uporabnikov, kar je bilo uveljavljeno z novim zakonom o zdravstvenem varstvu, ki je pričel veljati 1. januarja 1980. Zakon je ohranil možnost osebne participacije za posamezne uporabnike — za ozek krog aktivnega prebivalstva, ni pa oprostil tistih z najnižjimi dohodki. Večina občinskih zdravstvenih skupnosti je vsako leto valorizirala doplačila uporabnikov, v Ljubljani pa so bila več let enaka. S sprejemom sklepa o uvedbi spremenjenih doplačil 29. oktobra 1982 so bili zneski naenkrat občutno povišani, čeprav enaki drugim v Sloveniji.

Gospodarske razmere, v katerih živimo, nas silijo v usklajevanje naših potreb z možnostmi, kar je izredno aktualno v zdravstvenem varstvu, saj so prav na tem področju razlike vedno večje. V zadnjih letih hitro narašča število obiskov pri zdravnikih in v letu 1982 je bil vsak Slovenec pri zdravniku že sedemkrat, ena petina Slovencev pa se je zdravila v bolnišnicah in zdraviliščih. Te razmere so pogojevale pripravo in sprejem zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu, ki je v veljavi od 7. januarja letos. Dalje prinaša zakon v določbah o participaciji obveznost plačevanja participacije za več skupin uporabnikov zdravstvenega varstva. V primerjavi z doslej veljavnim sistemom so na podlagi zakonskih sprememb dolžni prispevati k ceni zdravstvenih storitev tudi uporabniki pri ambulatnem zdravljenju nalezljivih bolezni, za katere ni predpisano dnevno zdravljenje, ženske za vse storitve, ki niso v zvezi z nosečostjo, porodom in materinstvom delovni invalidi z manj kot 70-odstotno telesno okvaro in upokojenci, ki ne prejemajo varstvenega dodatka.

Participacija naj bi imela vzgojni pomen in pripomogla k skrbi za lastno zdravje uporabnikov in k oblikovanju njihovega premišljanja in odgovornega odnosa do izkoriščanja zdravstvenih storitev. Novi zneski doplačil so nekoliko višji od dosedaj veljavnih v Sloveniji, vendar je v naši in drugih občinah v Ljubljani nezadovoljstvo uporabnikov večje kot drugje, saj uveljavitev zakona sovpada z že omenjeno uvedbo spremenjenih prispevkov, oboje skupaj pa pomeni za uporabnike občutno povečanje in obremenitev. Nanovo so uvedena doplačila za storitve v specialistično-ambulantnem in bolnišničnem zdravljenju.

NOVI ZNESKI PARTICIPACIJE

	din
1. Za prvi kurativni pregled pri zdravniku v osnovni zdravstveni dejavnosti (pri tem šteje za prvi kurativni pregled vsak prvi obisk pri posameznem zdravniku ali prvi obisk zavoljo posamezne bolezni na zahtevo uporabnika v koledarskem letu)	50
2. Za prvi obisk zdravnika na domu, ki je opravljen na zahtevo uporabnika ali njegovih svojcev	120
3. Za vsak prvi pregled pri zdravniku v specialistični ambulantni dejavnosti z napotnico zdravnika ali brez nje, če ta ni predpisana	110
4. Za vsak ponovni obisk ali pregled pri zdravniku specialistično-ambulantne dejavnosti, vendar največ 3 obiske, ki sledijo prvemu specialističnemu pregledu	30
5. Za prvi obisk pri zdravniku v nočnem času med 22. in 6. uro zjutraj:	
— pri zdravniku osnovne dejavnosti	100
— pri zdravniku specialistične dejavnosti	220
6. Za zobozdravstvene storitve:	
— za vsako zalivko	500
— za polno kovinsko prevleko	350
— za druge prevleke	450
— za mlav nazidek	240
— za vsako krono (z zatičkom)	500
— za vsak člen v mostovni konstrukciji	250
— za vsako nadomestilo fasete, cementiranje stare prevleke, demontažo prevleke ali krone, oddelitev vmesnega člena ali gredi	50
— za začasno prevleko ali člen v začasnem mostičku	90
— za gred, opornico ali jahač	240
— za vsako totalno protezo	720
— za vsako parcialno protezo	900
— za vsako reparaturo, prilagoditev stare proteze, podložitev ali reokluzijo	100
7. Za posamezno zdravilo, pomožni in sanitarni material ob prevzemu v lekarni na recept	40
8. Za vsak prevoz z reševalnimi in drugimi posebnimi prevoznimi sredstvi, ki ga potrdi zdravnik ob posameznih primerih zdravljenja, in to:	
— za razdaljo do 20 km	110
— za razdaljo od 21—70 km	190
— za razdaljo nad 70 km	250
9. Za ortopedske in specialne čevlje	900
10. Za nepodložene usnjene rokavice, estetske rokavice za protezo in za komplet navlek za krn po amputaciji	300
11. Za proteze, ortotične pripomočke, aparat za ekstenzijo in prosto stoječi posteljni trapez	300
12. Za kilni pas	300
13. Za bergle	80
14. Za aparat za omogočanje glasnega govora za slušni aparat	400
15. Za invalidski voziček, za elektronsko peromealni funkcionalni stimulator	1250
16. Očala	100
17. Kontaktna stekla	800
18. Za očesno protezo	130
19. Za nemedicinski del oskrbe v bolnišnici in zdraviliške dejavnosti pri neprekinjeni oskrbi za največ 30 dni v koledarskem letu, in to na dan. (Pri tem pomeni nadaljevanje zdravljenja v zdravilišču neprekinjeno stacionarno zdravljenje.)	100
20. Za medicinski del oskrbe in zdravstvene storitve v bolnišnični in zdraviliški dejavnosti za celotno zdravljenje ene bolezni v koledarskem letu, in sicer za čas zdravljenja:	
— do 3 dni, na dan	80
— od 4 do 10 dni, na dan	50
— od 11 do 15 dni, na dan	30

Zdravstvena skupnost Slovenije je pripravila in posredovala v obravnavo osnutek samoupravnega sporazuma o uresničevanju zdravstvenega varstva, ker dosedanji, sprejet leta 1978, ne zajema nekaterih novih temeljnih načel za urejanje odnosov v zdravstvenem varstvu. Bistveni novosti, ki pomenita dodatno težko obremenitev organizacij združenega dela, sta zatotavljanje socialne varnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom, in opredelitev storitev, ki zadevajo prevenetivno in poklicne bolezni ter nesreče pri delu, ki si jih bodo morali zagotavljati delavci v svojih organizacijah združenega dela. Osnutek predvideva tudi nižja nadomestila pri krajših in višja pri daljših odsotnostih z dela. V pravicah uporabnikov niso predvidene spremembe, močno pa se bodo zaostrili kriteriji za njihovo uveljavljanje. Standardizacija storitev bo omogočala uporabnikom, da si z ustreznim doplačilom zagotovijo storitve nad dogovorjenim nivojem.

Spremembe, ki jih prinašata zakon in samoupravni sporazum, so le del ukrepov, ki so nujni za racionalnejšo uporabo sredstev, namenjenih zdravstvu in ohranitev sedanje ravni zdravstvenega varstva.

Zdravstvo bi morali poceniti z učinkovitejšim osnovnim zdravstvom, ki bo sposobno izvajati podaljšano bolnišnično zdravljenje, kar bo imelo za posledice znižanje stroškov tudi za drago bolnišnično zravljenje. Boljših in kvalitetnejših zdravstvenih storitev si ne bomo zagotovili s participacijo, ampak z boljšim delom zdravstvenih delavcev, boljšo organizacijo tega dela in boljšim stimuliranjem ter nagrajevanjem teh delavcev.

Umestnost participacije je v teh dneh osrednja tema pogovorov, enako oziroma še večjo pozornost pa bi morali posvetiti osnutku samoupravnega sporazuma o uresničevanju zdravstvenega varstva, saj prinaša pomembne vsebinske spremembe in obvezujoče naloge za organizacije združenega dela.

ANKA JOŠT-DOMA